

NEDEN ÇEVRE SORUNLARI ?

Doç. Dr. Sücaattin KIRIMHAN
Atatürk Üniversitesi
Çevre Sorunları Araştırma Enstitüsü
Müdürü / ERZURUM

Içerisinde bulunduğumuz doğal çevreyi gözden geçirecek olursak, insanın ona nasıl acımasızca saldırdığını ve onun kutsal bütünlüğünü nasıl etkilediğini kolayca görebiliriz. Şöyle ki; daha önceleri parıldayarak akan sularımız şimdi kirlilemiş ve silt yüklü, bir zamanlar verimli tarımsal alanların üst katlarını oluşturan milyarlarca ton toprak, şimdi göl, akarsu ve denizlerin diplerini doldurmakta, su kaynaklarımız içerisine atılan endüstri ve belediye atıkları nedeniyle kendisine bağlı yaşamı sınırlamakta, kırlarımız çöp yığınları altında inlemekte, solumakta olduğumuz hava kirlilemiş, daha önceleri işitilen kuş sesleri artık yok denecek kadar az, insanların sağlıkları bu çevre koşullarının değişmesi ve bozulması nedeniyle eskise oranla daha bozuktur.

Yerküremizi saran hava tabakasının kalınlığı, bu yaşlı gezegenin büyüklüğüne oranla, bir elmayı saran kabuk kadar incedir. Su ve diğer doğal kaynaklarımız oldukça sınırlıdır. Yerküredeki hava, su ve toprak, canlı yaşamının varlığını ve sürekliliğini sağlayan en önemli üç unsurdur. Bu üç yaşamsal unsur arasında sürekli bir ilişki vardır. Bu ilişki doğadaki dengeyi oluşturur. Dengenin bozulması canlı yaşamını sınırlar ve hatta durdurur.

Bu kapalı düzen içerisinde yaşayan insan, doğanın verdiği tüm yararları kendi gereksinimi için kullanır. Diğer bir deyişle, insan doğaya bağımlıdır, yaşamını devam ettirebilmek için bu çevre içerisinde kalmak zorundadır. Diğer yaratıklardan farklı olarak, insan, doğal olaylar arasında ilişki kurma ve bu olaylardan kendisine daha yararlı sonuçlar çıkarabilme yeteneğine sahiptir.

İnsanın yerküre üzerinde görülmesinden bu yana, çevresel olaylara ilişkin yaklaşımları onu endüstri çağını yaratmağa zorlamıştır. Bilim ve Tekniğin hızla gelişmesi, insanın çağcıl gereksinimlerini artırmış, rahat yaşamının sağladığı yararlar arttıkça insan doğadan daha fazla istekte bulunmağa başlamıştır.

Doğadan aldığı beceri ve yeteneği en yoğun biçimde kullanan insan, daha önceleri çığ etli pişirecek yemeyi, toprağı işlemenin, hayvanları evcilleştirmenin yararlı olduğunu benimsemiş ve

uygulamış, zaman geçtikçe, birlikte yaşama alışkanlığı edinmiş, göçebe yaşamdan yerleşik yaşama geçmiş, kentler kurmuş, bilim ve tekniği geliştirmiş, tarımı en yoğun düzeyde uygulamaya başlamış ve endüstride hayal ettiklerini gerçekleştirmiştir. Ancak, bu atılımlarını gerçekleştiren doğal çevreyi nasıl etkilediğini düşünmemiş veya önemsememiştir.

Gün geçtikçe gelişen teknik insanlığa yeni ve yararlı olanaklar sağlarken, doğal kaynakların yeterince korunmaması çevrenin kirlenerek bugünkü durumu almasına neden olmuştur. İnsan yalnızca yaşadığı çağ içerisinde kendi gereksinimlerini en iyi biçimde karşılama olanaklarını aramış, kendisinden sonra gelecek nesilleri düşünmemiştir.

Bugün yeryüzünde yaşamakta olan her insan kendisinden sonra gelecek nesillere borçludur. Bu gidişle, bizlerden sonra bu yerküre üzerinde yaşayacak olanlar, üst toprak katı olmayan araziler, solunamayacak kirlilemiş hava ve içilemeyecek kadar kirlilemiş su ile karşı karşıya kalacaklardır. Bu da, gelecek nesillerin doğmadan ölme terk edilmesi demektir. Bu sonuç istenmiyorsa, bilim ve tekniğin her dalında, çevre kirliliğini önlemek amacıyla etkin önlemlerin alınması ve bu konuda insanların eğitilmesi gerekmektedir.

Özellikle endüstri alanında gelişmiş olan toplumlarda çevre kirliliğinin etkileri daha açık olarak görülebildiği için çevre sorunları konusundaki tartışmalar öncelikle bu toplumlarda başlatılmıştır. Ancak, çevrenin kirlenmesinden sonra kirliliği önlemek veya azaltmak amacıyla alınacak önlemlerin etkililiği, kirlilik sorunu daha ortaya çıkmadan alınacak önlemlerin etkililiğinden çok azdır. Bu nedenle, gelişmekte olan toplumlarda gerekli önlemlerin çevrenin kirlenmesinden önce alınması zorunluğudur.

Ülkemizde büyük yerleşim ve endüstri merkezlerinde çevre sorunları oldukça önemli düzeylere ulaşmış bulunmaktadır. Diğer kentlerimizde ve hatta kırsal alanlarda, çevrenin temiz tutulması ve canlı yaşamını olumsuz yönde etkileyecek düzeye ulaşan bir kirlilik sorununun ortaya çıkmasını engelleyecek önlemlerin en kısa zamanda alınması gerekmektedir.

● *Kimse duymak istemeyenler kadar sağır olamaz.*

M. HENRY

● *Meziyet yalnız kalmaz, daima komşu bulur.*

KONFÜÇYUS